

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління
Т.Ф.
Бірюкова
«08» _____ 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ
підготовки бакалаврів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Політологія

спеціальності 052 Політологія

галузі знань 05 Соціально-поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Цокур Євген Георгійович, д.політ.н., доц., проф. кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри Політології

Протокол № 1 від "30" 08 2024 р.
Завідувач кафедри Політології

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: thcokur2004@ukr.net

Телефон: 067 612 94 20

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Telegram за номером 067 612 94 20

Кафедра: політології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни: дати уявлення про специфіку адміністративне, державне управління та місцевого самоврядування, та його місце в системі сучасних політичних та управлінських наук. Курс «Державне управління та місцеве самоврядування» є однією з базових навчальних дисциплін для студентів-політологів, яка формує фахову спрямованість політологічної освіти, що отримують студенти спеціальності «Політологія» даного вузу. Даний курс сприяє поліпшенню практичної пристосованості фахівців-управлінців до умов ринку праці. Основи політологічних та управлінських знань, що є базовими елементами даного курсу, покликані допомогти зрозуміти суть процесів, що відбуваються в політичній сфері суспільства, і визначити своє місце в політичному житті. Предметом курсу є: державне управління, місцеве самоврядування; діяльність органів та інституцій держави; система державної служби в Україні та світі; підготовка й реалізація різноманітних спецпроектів; робота із політичними партіями і громадськими організаціями. Адміністративне управління для фахівців припускає вивчення базових основ як політології, так і соціології, маркетингу та маркетингових досліджень, технологій виборчих процесів, адміністративно-державного управління, політичного менеджменту.

Завдання курсу: навчити використанню технологій політичного та державного управління, дослідити політтехнологічні та політмаркетингові процеси в сучасному українському політикумі.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	5-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	
Семінарські заняття	14 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	62 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: https://sites.znu.edu.ua/cms/index.php?action=news/view_details&news_id=37023&lang=ukr&news_code=tsokur---vgen-georgijovich Кількість: 2 год. особисті – понеділок, з 9:00 до 11:30, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: thcokur2004@ukr.net	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=821	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Опитування на практичних заняттях
ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
ЗК 03. Здатність розробляти проекти та управляти ними.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями	Опитування на практичних заняттях
ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	Написання есе
ЗК.07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми	Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	Розробка презентації до ІДЗУсний захист
СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.	Участь у практичних заняттях
СК 03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.	Написання есе
СК 06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	Участь у практичних заняттях
СК 08. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати політичні дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ПР01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.	Участь у практичних заняттях
ПР02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ПР03 Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.	Участь у практичних заняттях
ПР05 Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ПР08 Розробляти і реалізувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
ПР09 Пропонувати власні способи вирішення політологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання	Участь у практичних заняттях

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади адміністративно-державного управління.

Тема 1. Державне управління: поняття та наукові засади.

Поняття та методологічні основи адміністративно-державного управління. Об'єкт та предмет науки. Методологічне обґрунтування. Соціологічна складова адміністративно-управлінської науки. Обґрунтування понять управління та адміністрування. Система методологічних основ науки адміністрування.

Сутність державного управління. Різні точки зору на сутність адміністративно-державного управління. Визначення терміну управління в сучасній науці. Соціальна система суспільства як об'єкт управління. Владно-примусовий характер адміністративно-державного управління. Головні риси адміністративно-державного управління. Практичне значення адміністративно-державного управління.

Державно - управлінські відносини. Характеристика державно - управлінських відносин.

Предмет державно - управлінських відносин. Правові засади державно - управлінських відносин.

Головні етапи формування адміністративно-державного управління. Зародження науки адміністративно-державного управління в надрах соціально-політичних дисциплін. Дж. Барджес та Школа політичної науки. 1887р. «Вивчення адміністрування» Вудро Вільсона. Френк Гуднау та розподіл політичної та адміністративно-державного управління. Місце адміністративно-державного управління в системі інших управлінських наук. А. Файоль, М. Вебер, Ф. Тейлор. Післявоєнний період розвитку адміністративно-державного управління. Сучасний стан та напрямки розвитку науки.

Тема 2. Основні наукові школи адміністративно-державного управління.

Американська школа адміністративно-державного управління. Л. Уайт. Класична школа адміністративно-державного управління. 50-і рр.. XX ст. – поведінковий підхід (Д. Істон, Д. Макгрегор). Модерністичні напрямки адміністративно-державного управління (Д. Сінгер). Системний підхід.

Розвиток теорії адміністративно-державного управління у Великобританії. Лондонська школа економіки та політичних наук. Інституційний підхід (Е. Баркер, Д. Коул, Г. Ласки). Соціологічний напрямок (Е. Берч, Р. Роуз, І. Берлін). Цільова та громадянська концепція адміністративно-державного управління М. Оукшотт. Система «м'якого мислення» Пітера Чекланда. Організаційна кібернетика С. Біера.

Французька школа адміністративно-управлінської науки. 1895 р. А. Есмен «Елементи конституційного права». Принципи та функції управління Анрі Файоля (1916 р. «Загальне та промислове управління»). Особливості французької школи адміністративно-державного управління. Інституційний підхід 70-х рр.. (М. Дюверже, М. Прело).

Німецька школа адміністративно-державного управління. Домінування та філософський характер німецької школи адміністративно-державного управління. Філософсько-антропологічний підхід А. Гелена та Ф. Юнаса. Елітарний характер адміністративно-державного управління М. Вебера. Концепція соціальної ролі адміністративно-державного управління Людвіга Ерхарда. Моністичний підхід Ніклас Лумана. Теорія соціального розвитку Р. Дарендорфа.

Тема 3. Сучасна система адміністративно-державного управління.

Структурні моделі адміністративно-державного управління. Поняття структури. Фактори, що впливають на структуру. Унітарна та федеральна структура адміністративно-державного управління. Особливості різних структурних моделей.

Рівні адміністративно-державного управління. Поняття рівня адміністративно-державного управління. Причини появи адміністративно-державного управління. Трирівнева структура сучасного адміністративно-державного управління. Повноваження та особливості діяльності адміністративних органів різних рівнів.

Функції адміністративних органів держави. Поняття адміністративних органів держави. Задачі адміністративних органів. Функції та особливості діяльності адміністративних органів держави. Бюрократія, поняття та її роль в системі адміністративно-державного управління та діяльності адміністративних органів. Взаємозв'язок суспільства та держави через систему адміністративних органів та бюрократію.

Тема 4. Досвід налагодження регіональної політики в Західних країнах.

Основні етапи впровадження сучасної регіональної політики в країнах Заходу. Формування концепції «центр - периферія». Історичні періоди розбудови сучасної регіональної політики. Характеристика етапів. Перспективи та особливості здійснення регіональної політики. Регіон як об'єкт адміністративно-державного управління. Визначення регіону з точки зору адміністративно-державного управління. Характеристика, концепції визначення та особливості регіональної політики в контексті адміністративно-державного управління. Сутність та особливості державної регіональної політики. Складові елементи регіональної політики держави.

Регіональна політика США. Структура регіональних органів управління США. Розподіл повноважень між федеральним центром та штатами. Адміністративний апарат центрального та регіонального рівнів адміністративно-державного управління. Законодавче забезпечення та еволюція регіональної політики США. Регіональна політика в країнах ЄС. Характеристика п'яти груп держав ЄС за специфікою здійснення регіональної політики. Особливості системи регіонального управління країн ЄС. Інструменти регіональної політики. Особливості та перспективи європейської регіональної політики.

Особливості здійснення регіональної політики в пострадянських країнах. Особливості системи регіонального управління пострадянських країн. Регіональна політика в країнах ЄС: особливості та перспективи. Регіональна політика в Україні: аналіз стану та напрямків розвитку. Система центральних та регіональних органів влади: розподіл повноважень, функції, правовий стан. Порівняльний аналіз регіональної політики України та країн ЄС.

Розділ 2. Практика державно-управлінської діяльності.

Тема 5. Державна служба в зарубіжних країнах.

Поняття «державна служба» та специфіка її здійснення в різних країнах світу. Визначення поняття «державна служба». Історичні етапи розвитку. Сутність, цілі та завдання інституту державної служби. Перспективи розвитку інституту державної служби.

Державна служба в країнах з федеральним типом адміністративно-державного управління. США: Історичні етапи та специфіка

формування інституту державної служби в США. Особливості здійснення державної служби в США. Правовий статус державних службовців. «Система заслуг». Етичний кодекс та контроль в системі державної служби США.

Німеччина: Історичні етапи та специфіка формування інституту державної служби в Німеччині. Правовий статус державних службовців. Поняття «публічної служби». Табелі про ранги. Контроль за діяльністю держслужбовця.

Тема 6. Державна служба в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління.

Франція: Історичні етапи та специфіка формування інституту державної служби. Реформи 80-х років та децентралізація системи державної служби. Політична складова системи державної служби Франції.

Великобританія: Історичні етапи та специфіка формування інституту державної служби. Закон Норткота-Тревеллєна: формування власної моделі державної служби. Реформи Фултона 1971 року. Відміна системи класів та введення 3 груп чиновників. Чотири форми контролю за державною службою та інститут парламентського уповноваженого.

Інститут державної служби в інших країнах. Система державної служби в скандинавських країнах. Японська модель державної служби. Система державної служби в Китаї. Порівняльна характеристика моделей державної служби різних країн світу.

Тема 7. Стан та перспективи інституту державної служби в Україні.

Інститут державної служби в Україні: поняття та зміст. Історичні етапи формування системи державної служби в Україні. Особливості української моделі державної служби. Цілі та завдання, функції та головні риси державної служби України.

Законодавче регулювання діяльності інституту державної служби України. Закон України «Про державну службу». Правовий статус державного службовця. Соціально-політичний характер державної служби. Систем контролю та відповідальності державного службовця в Україні. Управлінська структура системи державної служби України.

Підготовка та просування по службі в систем державної служби України. Система навчання та підвищення кваліфікації державних службовців в Україні. Просування по службі. Категорії державних службовців.

Тема 8. Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно-державного управління.

Адміністративно-територіальний поділ та рівні місцевого управління. Дворівнева система місцевого управління: історичні етапи формування та особливості реалізації. Сучасні європейські тенденції в системі місцевого управління. Додаткові рівні місцевого управління.

Види та структура органів місцевого управління. Британська, німецька та північноєвропейська система місцевого управління. Особливості розподілу повноважень у різних системах місцевого управління. Співвідношення понять місцеве управління та самоуправління.

Компетенція органів місцевого управління. Функції та цілі діяльності органів місцевого управління. Способи визначення компетенції органів місцевого управління. Обов'язкові та факультативні повноваження в системі місцевого управління. Принцип субсидіарності у системі місцевого управління. Соціальна орієнтація роботи органів місцевого управління.

Розподіл повноважень між органами управління. Концепції автономізму та централізації в побудові систем місцевого управління різних країн. Структура органів місцевого управління. Співвідношення повноважень керівного органа та органа підпорядкованого. Залучення місцевої громади до вирішення загальнодержавних задач.

Тема 9. Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу.

Системи місцевого управління: загальна характеристика. Місцеве управління в системі демократії. Особливості та причини появи різних адміністративно-управлінських систем місцевого рівня. Основні напрямки реформування системи місцевого управління на сучасному етапі.

Британська система місцевого управління. Особливості місцевого управління у Великобританії.

Американська система місцевого управління. Різноманітні підходи та особливості здійснення місцевого управління у США.

Романська система місцевого управління. Система місцевого управління Франції. Система місцевого управління Італії. Спільні риси та відмінності романської системи місцевого управління.

Скандинавська система місцевого управління. Система місцевого управління Швеції. Система місцевого управління Фінляндії, Данії. Специфіка місцевого управління скандинавських країн.

Система місцевого управління інших європейських країн. Система місцевого управління Бельгії та Нідерландів. Система місцевого управління Швейцарії.

Японська система місцевого управління. Система місцевого управління Японії: сучасність та історичне минуле. Аналіз ефективності японської моделі місцевого управління. Порівняльний аналіз системи місцевого управління Японії та країн Заходу.

Тема 10. Місцеве самоуправління в системі сучасного державного управління.

Місцеве самоуправління: поняття, концепції, форми реалізації. Співвідношення понять адміністративно-державного управління та місцевого самоуправління. Органи місцевого самоуправління. Соціальне призначення місцевого самоуправління. Економічна основа місцевого самоуправління. Муніципальний менеджмент.

Місцеве самоуправління як інститут громадянського суспільства. Самоуправління як соціальний інститут. Особливість місцевого самоуправління, як форми управління незалежного від держави. Громадянська активність та ефективність діяльності органів місцевого самоуправління.

Потенціал та перспективи місцевого самоуправління. Розмаїття форм та методів здійснення самоуправління. Моделі місцевого самоуправління. Сучасний етап розвитку системи місцевого самоуправління. Моделі самоуправління майбутнього. адміністративно-державного управління

Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Державне управління: поняття та наукові засади.	2		<i>щотижня</i>
	Основні наукові школи адміністративно-державного управління.	1		<i>щотижня</i>
	Сучасна система адміністративно-державного управління.	1		<i>щотижня</i>
2	Досвід налагодження регіональної політики в Західних країнах.	1		<i>щотижня</i>
	Державна служба в зарубіжних країнах.	1		<i>щотижня</i>
	Державна служба в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління.	2		<i>щотижня</i>
3	Стан та перспективи інституту державної служби в Україні.	2		<i>щотижня</i>
	Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно-державного управління.	2		<i>щотижня</i>
4	Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу.	1		<i>щотижня</i>
	Місцеве самоуправління в системі сучасного державного управління.	1		<i>щотижня</i>
Разом		14		

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Державне управління: поняття та наукові засади.	2		<i>щотижня</i>
	Основні наукові школи адміністративно-державного управління.	1		<i>щотижня</i>
	Сучасна система адміністративно-державного управління.	1		<i>щотижня</i>
2	Досвід налагодження регіональної політики в Західних країнах.	1		<i>щотижня</i>
	Державна служба в зарубіжних країнах.	1		<i>щотижня</i>
	Державна служба в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління.	2		<i>щотижня</i>
3	Стан та перспективи інституту державної служби в Україні.	2		<i>щотижня</i>
	Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно-державного управління.	2		<i>щотижня</i>
4	Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу.	1		<i>щотижня</i>
	Місцеве самоуправління в системі сучасного державного управління.	1		<i>щотижня</i>
Разом		14		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Місцеві (муніципальні) органи влади в системі адміністративно-державного управління. Системи місцевого (муніципального) адміністративно-державного управління в країнах світу.	20	
2	Місьцеве самоуправління в системі сучасного державного управління. Досвід налагодження регіональної політики в Західних країнах.	18	
3	Державна служба в зарубіжних країнах. Державна служба в країнах з унітарним типом адміністративно-державного управління. Стан та перспективи інституту державної служби в Україні.	15	
4	Державне управління: поняття та наукові засади. Основні наукові школи адміністративно-державного управління. Сучасна система адміністративно-державного управління.	15	
Разом		68	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті. Робота у групі	Питання для підготовки: Теоретичне завдання 1 1. над наскрізним практичним завданням, поставленим викладачем – розробкою ділової гри «Моделювання прийняття рішень в системі державної влади та місцевого самоврядування» – протягом семестру. Студент може отримати мах 5 балів – на кожному практичному занятті. інноваційної діяльності	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю необґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання теоретичних джерел. Тест: мах 1 бал оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	10

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
2	Теоретичне завдання – Письмова контрольна робота	Питання для підготовки: Теоретичне завдання 2. Письмова контрольна робота (мах 9 балів) – двічі на семестр. Контрольна робота складається з двох питань (мах 4,5 бали кожне) – теоретичного (дати визначення терміну, розкрити сутність поняття) та практичного (створити схему органу державної влади чи органу місцевого самоврядування однієї з провідних світових держав).	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю необґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання теоретичних джерел. Тест: мах 1 бал оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	10

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
3	Практичне завдання – Індивідуальне письмове завдання	Практичне заняття 1 у вигляді реферату або есе виконується за бажанням студента. Темі рефератів та есе на вибір студента зазначені у розділі «Методичне забезпечення самостійної роботи». Гранична кількість індивідуальних письмових завдань – не більше 1 реферату або 1 есе за семестр. Усі письмові завдання подаються виключно через платформу Moodle.	3 бали - повна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю необґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання теоретичних джерел. Тест: мах 1 бал оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	10

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
3	Практичне завдання 2 – Індивідуальне дослідницьке завдання (ІДЗ)	варто обрати тим, хто володіє базовими методами наукового аналізу та прагне поглибити власні навички наукової аргументації в сфері дослідження проблем державного управління та місцевого самоврядування. Тема ІДЗ обирається впродовж перших двох тижнів семестру з переліку запропонованих тем за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3688 . Результати ІДЗ можуть стати основою для доповідей на студентських науково-практичних конференціях. Методичні рекомендації до виконання ІДЗ та критерії оцінювання див. на сторінці курсу у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=821	3 бали - повна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю необґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання теоретичних джерел. Тест: мах 1 бал оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	10

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
	Теоретичне завдання – відповідь на питання заліку, заліковий тест	Перелік питань до заліку https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=821 Заліковий тест https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=821	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 10 балів) – усього 2 питання Заліковий тест – 5 питань (1 питання – 2 бали) Критерії оцінювання відповіді на кожне питання заліку 9-10 балів – повна змістовна відповідь на всі запитання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 7-8 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на названні джерел, але без аналітичної позиції; 4-6 балів – поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел; 1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять	30
	Практичне завдання – залікове есе	Написання есе https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=821	Есе – 10 балів Критерії оцінювання залікового есе: 10-7 балів – зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що омістить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 6-4 бали - зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка протенс є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 3-1 бали - зміст есе повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, протевисновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)	3 (задовільно)	
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. -Луцьк: Ред.-вид. відд. "Вежа " Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. - 558 с.
2. Державне управління: теорія і практика / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. - К.: Юрінком інтер, 1998.- 432 с.
3. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування: Зб. наук. пр. / Кол. авт.; Наук. кер. Н.Р. Нижник. – К.: Вид-во УАДУ, 2000. – Ч. 1.– 224 с. ;Ч 11.– 312 с.
4. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навч. посібник /За заг. ред. Н.Р.Нижник, В.М.Олуйка – Львів: Вид-воНац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2002. – 352 с.
5. Державне управління в Україні: організаційно-правові засади: Навч. посіб./ Н.Р. Нижник, С.Д. Дубенко, В.І. Мельниченко та ін.; За заг. ред. проф. Н.Р. Нижник. -К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 64 с.
6. Швидько Г., Романов В. Державне управління і самоврядування в Україні: Іст. нарис.: авч. посібник. Ч. 1. - К.: Вид-во УАДУ, 1997. - 140 с.
7. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація. – моногр./кол.авт.; відпов. ред. – проф. Н.Р. Нижник. – К.: УАДУ при Президентові України, 1997. - 448 с.

Інформаційні ресурси

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>. 34.
2. Про освіту : Закон України від 5.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. URL : <http://www.prof.univ.kiev.ua/prof/home/2010-12-22-00-05-45/2-events/571--2015-2025-.html>
4. Нарожна Н. І. Методика викладання фахових дисциплін : практикум. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 152 с. URL: <http://lirak.com.ua/preview/12352.pdf>
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Київ, 2016. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>

10. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

За бажанням студентів результати проходження курсів підвищення кваліфікації, стажувань, онлайн-курсів, тощо можуть бути зараховані у якості результату засвоєння відповідного змістового модулю дисципліни.

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

v_banakh@znu.edu.ua Гар

яча лінія:

(061) 227-12-76

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>